

Р-759-ВВ 304659.

ФОЛЬКЛОР ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ
АКАДЕМІКА Ф. КОЛЕССИ

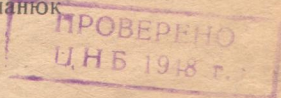
Матеріал зібраний в Західних областях УРСР
Львівській, Дрогобицькій, Станіславській, Тернопільській фольклор-
ною секцією Львівського обласного Будинку народної творчості.

Збирачі:

т.т. В. Лавриненко, І. Люклян, А. Мацкевич, С. Товарицька.

Упорядкувала: А. Н. Мацкевич.

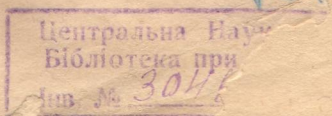
Літредактор П. Козланюк

1 9 4 5

ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ БУДИНОК НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

58

V.N. Karazin Kharkiv National University

00519482 3

ФОРМОВ

НАДІЯ ЮРІЄВНА

НАДІЯ ЮРІЄВНА

Присвячуємо цей збірник

МИКИТІ СЕРГІЙОВИЧУ ХРУЩОВУ

ИЗДАНИЕ СЕВЕРНО-КАВКАЗСКОЕ

ПЕЧАТНОЕ ДЕЛО

ПЕРЕДМОВА

Видаючи першу збірку „Фольклор вітчизняної війни“, фольклорна секція Львівського обласного Будинку народної творчості ставить перед собою завдання популяризувати прекрасні зразки народної творчості серед широкої громадськості, зафіксувати народну думку участі українського народу в великих історичних подіях, — у боротьбі з ворогом людства — з гітлерівською Німеччиною.

Вміщені у цьому збірнику матеріали ще раз свідчать про велику мудрість українського народу, який, не зважаючи на ворожу пропаганду українсько-німецьких націоналістів, знаходить правдивий шлях і в боротьбі, і в творчості, і у вислові свого почуття: ненависть до звірів — німецьких окупантів, любов і слава Червоній Армії, червоним партизанам і до народного символу визволення, гасла нового життя — до Сталіна. Цим просякнуті пісні, оповідання й приповідки, зібрані нами в західних областях Радянської України.

Ми сподіваємось, що широкі кола трудящих, сільської інтелігенції включаться в почесну справу збирання зразків народної творчості, і тим самим збагачуватимуть радянську культуру.

ДИРЕКТОР ЛЬВІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО
БУДИНКУ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

С. СТЕЩЕНКО

BEST AMORY

3

The first of the three parts of the book is a history of the
the second part is a description of the
the third part is a description of the

The first of the three parts of the book is a history of the
the second part is a description of the
the third part is a description of the

The first of the three parts of the book is a history of the
the second part is a description of the
the third part is a description of the

The first of the three parts of the book is a history of the
the second part is a description of the
the third part is a description of the

ВІДГОМІН ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ.

Український народ, обдарований з природи поетичним талантом і великими здібностями, має гармонійно розвинену народну поезію, яка сягає своїм корінням в глибоку давнину та зберігає й досі велику живучість і повну свіжість. Усна словесність — народні пісні, думи, перекази, оповідання, так само, як і мова, є органічним витвором народного духа; вони вдержуються усним переказом, живуть і розвиваються у тісному зв'язку з духовим життям народу, як його найсильніший вислів.

Тому українська усна словесність (т. зв. фольклор) дає невичерпані засоби до пізнання характеру й душі українського народу, його історії й культурного розвитку. Знаменною прикметою української народної поезії є велике багатство й краса історичних пісень та дум, у яких неначе замикається поетичний літопис українського народу.

У них зберігається голосний відгомін впертої довговікової боротьби, яку провадив український народ разом з братнім російським народом проти азійських орд та інших іноземних загарбників, які намагались по неволити нашу рідну батьківщину. В історичних піснях і думах відбивались дуже виразно суспільні й політичні

переміни на протязі тисячелітньої історії нашого народу. Про це засвідчує перше наукове видання українських історичних пісень і дум, яке виготовили Володимир Антонович і Михайло Драгоманов у Києві 1875—1876 рр. („Исторические песни малорусского народа“ I—II). Вони вперше зазначили в передмові напластування творів народної поезії та відкинули фальшовані складання, що підшивалися під народні у давніших виданнях (Срезневського з 1833—8, Максимовича з 1834 й інш.).

Після заборони української літератури в Росії царським урядом у 1876 р. М. Драгоманов продовжує працю над історичними піснями в Женеві, де видає два дуже цінні збірники: „Нові пісні про громадські справи“. (1881 р.) та „Політичні пісні українського народу XVIII—XIX ст.“. (I—II, 1883, 1885). Драгоманов звернув особливу увагу на пісні, що виявляють протест народних мас проти суспільного поневолення панівною верствою, та підкреслив соціальний характер української народної поезії. Давніші українські етнографи — Максимович, Метлинський, Куліш, Чубинський замало уваги присвячували суспільному елементові в українській усній словесності.

Драгоманов перший показав на основі пісенного матеріалу, що політична думка українського народу завжди схилювалася до соціалістичного „громадівського“ — як каже він, ладу.

Але висловлювати такі погляди й друкувати пісні з революційним поставленням Драгоманов міг хіба тільки за кордоном, здалека від тих обмежень, які покладала на вільне слово тодішня російська й австрійська цензура.

Режим капіталістичних держав не дозволяв писати про те, що думають широкі народні маси про громадські й політичні справи свого народу.

Та Велика Жовтнева Соціалістична Революція, що повалила царат і віддала владу в руки селян і робітників, призвела до основної перебудови усього державного й суспільного ладу на соціалістичних основах. Вона створила нову епоху також у культурному житті народів Радянського Союзу. Настала обнова у всіх ділянках народного життя.

Радянська влада по батьківськи піклується усіма ви-
явами народної творчості. Нова радянська епоха зазначи-
лася великим пожвавленням у ділянці української фольк-
лористики і в самому фольклорі. В західних областях
УРСР колишнє Наукове Товариство ім. Шевченка пере-
творено у Львівський відділ АН УРСР, що обіймає цілу
групу наукових інститутів, між ними окремий інсти-
тут для досліджування мистецтвознавства,
фольклору й етнографії. Дослідами над укра-
їнською словесністю займається також кафедра
фольклору й етнографії при Львівському держ.
університеті ім. І. Франка, а Львівський дер-
жавний етнографічний музей, побіч виста-
вочної праці, досліджує матеріальну й суспільну культуру
українських селянських і робітничих мас.

В тому зв'язку треба особливо підкреслити живу про-
пагандивну й збирацьку діяльність Львівського
обласного Будинку народної творчості,
що зайнявся збиранням фольклорних матеріалів, які
в'яжуться з Великою Вітчизняною війною.

Оцей перший випуск, за яким, треба сподіватися,
підуть дальші випуски, обіймає пісні, оповідання й при-
повідки, зібрані в західних областях України, голов-
но на Бойківщині, в с. Перегінсько й околишніх селах
Долинщини. Записи походять від селян і з їх стано-
вища освітлюють події теперішньої світової війни та ві-
дображують їх переживання й настрої, що разом скла-

даються на дуже цінний матеріал для майбутньої історії наших часів. Та в порівнянні з давнішими записами цей найновіший фольклорний матеріал виявляє дуже помітні літературні впливи, які шляхом популярних видань і преси просякають у народні маси. В деяких піснях помічається вплив російських революційних пісень.

Між записами ми зустрічаємо й літературні складання, які ще не встигли висловом, поетичним стилем і формою достосуватися до творів народної поезії.

Однак, вже само поширення цих творів в усній традиції, їх безіменність, врешті й ідейний підклад, що відображає настрої народних мас — усе те споріднює їх тісно з творами української усної словесності.

Треба взяти до уваги і те, що в новому радянському суспільстві поволі зникає вдержувана довгими віками капіталістичного устрою віддаль між робітником і селянином з одного та трудовим інтелігентом з другого боку; освітній рівень народних мас швидко підноситься вгору і поширювання словесних творів серед селянства письмовим шляхом починає грати щораз то важливішу роль у фольклорі.

Щойно час покаже, які з тих складань літературного походження приймуться в народній поезії, знайдуть поширення й стануть справжніми народними піснями.

Покищо ми включаємо їх до збірки, бо вони кидають яскраве світло на процес витворювання нової верстви народних пісень; краще зробити кілька зайвих записів, ніж втратити хочби тільки один цінний зразок народної поезії.

На вступі скиньмо оком на події, що дали основу і фактичний підклад до фольклорних творів цієї збірки; це буде zarazом перегляд їх мотивів.

Розвал панської Польщі й прихід Червоної Армії у вересні 1939 р. призвів до визволення українських на-

родних мас західних областей ~~схід~~ польсько-шляхетського гніту.

Із тою подією в'яжуться пісні I-го розділу збірки, про утечу панів і повернення землі селянам; ці пісні сповнені ненавистю до панів і шляхти, висловлюють гарячий привіт Червоній Армії й вдячність для батька Сталіна.

Війна, яку гітлерівська Німеччина накинула Радянському Союзові, зірвавши зрадницьким способом мирний договір, і тимчасова німецька окупація української території завдали страшних нещасть і знищення українському народові. Про це співають пісні 2-го розділу збірки.

Ніколи ще не було на нашій землі такого грізного, лютого й жорстокого ворога, яким показали себе німці супроти українського народу. Вони поклали в програму своєї політики та воєнних дій — фізично і морально знищувати українську людність усіма державними засобами й нікчемними способами.

Найболючіше відчували усі шари українського суспільства й особливо українське селянство насильний вивіз до Німеччини, — вивозили сотнями тисяч найсильніших, працездатних чоловіків і жінок, хлопців і дівчат, сам цвіт молоді; ловили людей по домах, на дорогах і на площах, відриваючи батьків і матерів від малих дітей, та везли на каторжні роботи і поневірку. Доводило до того, що на селі залишалися переважно ~~стари~~ старці, каліки, немічні жінки й діти. Тимчасом ~~приходили~~ контингентові тягарі так, що селяни мусіли загибати, й купувати сільсько-господарські продукти, щоби постачати німцям непомірні податки. Таким способом німці обдирали наші села, підривали й руйнували сільське господарство, доводили людність до нужди й голоду. До того ж вони обдирали

й грабували безпощадно людей по дорогах і залізничних станціях і поїздах, навіть тих бідних горців, що рятуючись від голодної смерті, виїздили на доли для заробітку та щоб купити або вижебрати торбину збіжжя чи круп для голодних дітей. Вільний проїзд мали хіба лиш спекулянти, паскарі, які мали чим відкуплятися від продажних і ласих на хабарі німецьких урядовців.

Насильства, знущання, пониження, груба зневага людської гідності, стусани, побої, пощочини — це був хліб насущний, яким німці щедро годували місцеве населення. Усякий спротив провадив за собою найтяжчі кари й каральні експедиції; вони несподівано спадали на наші села й місточка, палили цілі дільниці, зганяли людей на майдан і вибирали собі жертви або нищили без розбору всіх, хто не встиг утекти. А скільки ж то наших людей згинувало по німецьких таборах, які й називалися таборами смерті, по тюрмах, від розстрілів і на шибениці!

Не краще від німців поводитися в нашому краю напущені Гітлером мадяри, жорстокість яких запам'ятав собі український народ ще з першої світової війни.

Грабіжницька поведінка німців перейшла всяку міру в часи їх відступу і втечі: тоді вони обдирали і винищували українську людність, скільки й де лиш могли засягнути, палили і грабували не для стратегічних цілей, а так, — для самого нищення, щоб залишати за собою пустелю і руїну.

Така нелюдська, дика поведінка збуджувала страшену ненависть до лютого ворога і його прислужників-фольксдойтшерів, вона кликала до помсти.

Сюди треба віднести пісні III-го й IV-го розділів, що заповідають смерть гітлерівцям, співають про їх розгром та соромну втечу перед напором побідної Червоної Армії, про винищування німецьких збройних сил радянськими літаками та партизанами.

Серед наших галицьких селян велику популярність здобув собі славний командир українських партизанів Ковпак, що мав значні заслуги у Вітчизняній війні; він зумів пробитися в німецький тил аж на Волинь, і звідки перейшов побідним походом аж у Карпати, поширюючи пострах і замішання в німецьких рядах. Сюди належать пісні V-го розділу.

Ковпак набув собі симпатії галицьких селян та притягав до себе галицьких партизанів і тих, що втікали від насильного вивозу й вербунку до німецького війська.

Пісні VI-го розділу оспівують прихід Червоної Армії, допомогу Сталіна і звільнення країни від німецького ярма, вони закликають до зброї й боротьби в рядах Червоної Армії.

Пісні VII-го розділу сповнені радістю із-за возз'єднання Західної України з Радянською Україною. Тут представляється давнішим панщинним порядком нові форми народного життя й господарювання, при вживанні тракторів, про скасування класової нерівності та прославляється товариша Сталіна.

Приповідки найкраще ілюструють вороже ставлення української людності до німецьких загарбників і їхніх мерзенних прислужників — фольксдойчерів.

До збірки долучені ще 3 оповідання про дійсні події й пригоди, які характеризують прихильне відношення українського населення до партизан ковпаківців, та їх призириство до німців.

Заведені до цієї збірки пісні, приказки й оповідання належать до найновішої верстви української усної словесності, до нового, радянського фольклору.

Це показує їх нова тематика, ідеологічний підклад, і вислів, закрашений подекуди літературними впливами; на це вказують також і нові віршові форми, перейняті за літературними зразками. В зв'язку з тим стоять і пі-

сенні мелодії, між якими побіч народних, наприклад, коломийкових, зустрічаються й чужі запозичені, ненародного складу.

Під подихом переможного Жовтня українська народна поезія починає струшувати з себе сум і фаталізм, що знаменують пісні давнішої доби з привичним наріканням на долю (яких так багато в збірниках Максимовича): пісні радянської доби настроєні переважно на мажорний тон. Із нових пісень віє переважно бадьорий, життєрадісний настрій, — у них виявляється подекуди гумор і сатира та насміх над розгромленим ворогом подібно, як у думах про Хмельниччину.

„Фольклору зовсім чужий песимізм“, — говорив М. Горький. Матеріал нашої збірки потверджує також вислів знаменитого російського ученого-фольклориста Юр. Соколова (Русский фольклор 1938 г.), про те, що фольклор — це „відгомін минулого і одночасно гучний голос сучасності“.

В теперішній радянській добі замітна серед селянських мас загальна тяга до поетичної творчості.

Ми бачимо, як живо відгукується теперішній український фольклор на всі переживання нашого народу, на всі актуальні справи: це неоцінений історичний документ нашого великого часу, що й майбутнім поколінням засвідчуватиме про те, як широкі народні маси переживали і як оцінювали події Великої вітчизняної війни. Ідейний підклад, що проглядає в усьому фольклорному матеріалі цієї збірки, дається звести до ось яких основних напрямних:

ненависть до гітлерівської Німеччини, яка наважилася була на знищення українського народу, та жадоба помсти й відплати за заподіяні кривди — з одного боку, з другого — радість ізза світлої перемоги Червоної Армії, яка від-

вернула від українського народу смертельну небезпеку і забезпечила тріумф соціалістичної ідеї над чорною фашистською реакцією та вдячність до батька нашої Вітчизни, організатора її оборони, знаменитого вождя, Маршала Перемоги — Йосифа Віссаріоновича Сталіна.

Академік Ф. КОЛЕССА.

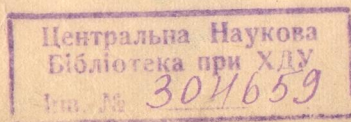
Пісні, позначені зіркою при текстах, співаються переважно під коломийкові мелодії, поширені по всіх селах. Одні з цих мелодій, зв'язані з танковими й насмішливими строфами, визначаються швидким рухом (темпом), інші, яким відповідають поважні ліричні чи сумовиті тексти, співаються повільніше.

І. РОЗВАЛ ПАНСЬКОЇ ПОЛЫЦІ.

1.* Ой кувала зазуленька
Тай буде кувати.
Зникла, щезла польська шляхта —
Їй не панувати.
Вже не будуть вражі пани
З нас податки драти
Та не будуть за ті гроші
Пити та гуляти.
Ой кувала зазуленька,
Голосно кувала,
Тепер уже панська влада
Навіки пропала.
Прийшла влада народная, ✓
Зацвіла калина,
Народилось нове життя,
Мов мала дитина.
А любий наш Батько — Сталін
Всім нам помагає,
І про всіх нас, — про гуцулів,
Щирим серцем дбає.

с. Решняте,
Станіславська обл.

2. Сніг біліє, сніг паде,
Революція іде.
Усе село з костурами
Пана з села виганяє,
Труда — Армію вітає.
Труда — Арміє, вітай
І нам рученьку подай!
Жийте з нами на весь вік!
Нема пана — пан утік.

с. Рожнітів,
Станіславська обл.

3. Зійшла правда, стало вільно, —
Сонце засіяло,
Яке було панське лихо —
Усе повтікало.

с. Перегінсько,
Станіславська обл.

- 4.* Казав пан: „Я не дам“,
А хлоп домагався.
Утік пан, як туман, —
Хлопу ґрунт дістався.

Казав пан: „То мій лан,
А хлопська робота“.
Вже червоні на загоні —
Пропала панота.

с. Майдан,
Станіславська обл.
р-н Солотвинський.
З уст лісоруба
ДУТКИ ОЛЕКСИ
10. X. 1944 р.

5.* Ой, Іване, Іване,
Ми вже не з панами,
Пани впали тай пропали,
Ми остали сами.

р-н. Перегінсько

6.* Ой, сижу я коло стола,
Столиком колишу,
Тай до брата на Вкраїну
Малий листок пишу.
Ой, я пишу, пишу, пишу,
А зоря диктує,
Що пропав пан, як туман,
Ніхто не сумує.

с. Перегінсько

7.* Ой, чи не жаль тобі, пане,
Манатки лишати
Й за границю у Францію
Як лис, утікати.

с. Перегінсько

8.* Ой, хвалилися пани
Все на єднорала¹⁾
Пропав пан, єднорал
І Польща пропала.

с. Перегінсько

¹⁾ генерала.

9.* Ой, на горі два пани
На лови ходили,
Аж поки їх гуцулики
У зворі²⁾ не ймили³⁾
Бо як ймили, то вже знали
Які то їх лови,
Бо й без штанів бігли домів⁴⁾
Через людське поле.

с. Перегінсько

10.* Через плоти на город
Тай через паркани
Аж сі порох закурив,
Як тікали пани.

с. Ясінь

2) звор — провалля.

3) ймили — спіймали.

4) домів — додому.

II. НІМЕЦЬКА ОКУПАЦІЯ.

1. *небо*
Ой, як тяжко було жити,
На хліб заробляти,
Виганяли в Німеччину
До чужої хати.
Плачуть мами за синами,
А сироти за батьками,
Ворог німець вередує,
Рідну землю орендує.
Та прийшла вже та хвилина,
Що ні пана а ні німця,
Пісня отся — перегінця.

с. Перегінсько
З уст Кузь Йосипа.
(співав 23. XI. 1944 р.
разом з товаришами на
вулиці).

- 2.* Ой, кувала зазулина,
Кувала, кувала,
Бодай тота Німеччина
Навіки пропала,
Бодай тота Німеччина

Навіки пропала —
Яких гарних синів, дочок,
Вона нам забрала.

З уст Софії Глинки
с. Підгірки, район Ка-
лушський.

3.* Чорна хмара наступає
За гори Карпати,
Ой, як тяжко в чужім краю
Вік свій вікувати.
Нема ні з ким постояти
А ні відпочити.
Нема гірше, як у німця
На службі служити.

Ой, чого ж то, сину мій,
Ти так зажурився?
Бо на мене німець, тату,
Чогось націлився.
Аби я ішов до нього
В армію служити,
Та як мені, тату мій,
Іти брата бити?

с. Луги
(квітень 1943 р.
з уст Омелька Н.).

4. Ой, чого ти зажурився,
Хлопче молодий?
— Дарма в світі жити нині,
Щоб і був святий.
Бо тот німець — кат проклятий —

Лише убиває,
А кого ще не діб'є —
В тюрму засилає.

с. Луги
(квітень 1943 р.
з уст Омелька Н.).

5.* Ой, ви ^{презирси} німці - німаки,
Де ви Дмитра діли,
Чи зварили, чи спекли,
Чи сирого з'їли?

с. Луги

6.* За городом гоп - чук,
На городі гичка,
Я не люблю німаків,
Хоч щей невеличка.
Не тому, що невеличка
І що трохи бідна,
Ой, що німець як рак лізе
І віра як в дитька.

серпень 1943 р.
з уст Софії Проць
с. Підгірки.

7. Там у хаті старенька матуся
Крізь віконце вона виглядала,
Чи не видно її сина з лагру,
Бо про нього вже вістки не мала.
Не плач, не плач, старенька матусе,
Твого сина на світі немає,
Він убитий в німецькому лагрі,
Де піскових могил не одна є.

Зап. у Львові
6. I. 1945 р.
від Марії Басса.

8.* Ой, у полі при дорозі
Явір похилився,
Під ним коник вороненький
Стоя зажурився.
Зажурився кінь вороний,
Що нема камрата ¹⁾)
Отам браття, над Вислою
Убила граната
Отам браття, над Вислою
Убила граната
З Долпотева Іванчука,
Старшого сержанта.
Ой, учора із вечора
Упав тай конає,
Ой, Господи милосердний,
Хто го поховає?
— Не журися, вороненький, —
Явір відозвався
— Поховаю гіллям своїм, —
І гіллям схилявся.

грудень 1944 р.
з уст брата Іванчука
Петра
с. Долпотів, рн Калуш.

9. Ой, зза гори на долину
Вітер повіває,
Сидить кобзар на риночку,
Тай на кобзі грає.

¹⁾ камрат — товариш.

Грає кобзар і співає
За сирітські діти,
Що лишилися від родичів
І нігде подітись.
Була мати і був батько,
Та німці забрали
І під стінков в Станіславі
Вбоїх розстріляли.
Розстріляли в Станіславі
За радянську владу,
Бо він складав гарні вірші
До складу й прикладу.
Складав вірші за армійців,
Що прийдуть зі сходу
І покажуть клятим німцям
Чиєго ми роду.

с. Решняте

10. У неділю, у день білий, німці приїхали
І довкола села мого з крісами стояли,
Обступили село й людей до купи зігнали,
Та найкращих наших братів до тюрми
забрали.

Привели їх до містечка, на гестап забрали,
А в середу до полудня вирок прочитали.
Привели їх під божницю, до слупів вязали,
Проклятії гестапівці шпалір вже тримали.

Не сумують наші брати, що під слупом
стали —

„Не загине Україна“! разом закричали,
Розлютились гестапівці на тих, що кричали,
І на приказ найстаршого стріляти почали.

Ой стріляйте, не стріляйте, довго не будете!
Незабаром ви, прокляті, конати будете!
Встане Вільна Україна, зірка ще засяє,
І у Львові ще Червоний Прапор нам замає!

зап. в с. Сихів,
5. IX. 1944 р.
Стрийський р-н.,
Дрогобицька обл.

11. Привели мя ¹⁾ на команду,
Старший з гестапа запитав:
„Признайся, признайся, комсомольче,
З ким ти два роки воював?“

Сік'їст { — Хоч мене бийте, хоч убийте,
Я вам нічого не скажу.
За своїх братів - комсомольців
Я голову свою зложу!

с. Сихів,
Стрийський р-н,

12. Ой, втечу я на Вкраїну
З мадярського краю,
Бо на нас мадяри
Криво позирають.

¹⁾ мя — мене.

Ой, конику жвавий,
Неси мя з малярів,
Як мя не винесеш, —
Застрілю тя ²⁾), карий,
Бо я з того краю
До свого тікаю.

З уст Леона Вірети
березень 1943 р.
с. Перегінсько

13.* Ой, нема то краю, краю
Над ту Україну,
Коби мені погуляти
Хоч одну годину.
Коби мені погуляти,
Побачити Київ,
Нежаль би ми ³⁾ умирати,
Хоч ще й не посивів.

З уст П. Волошин.
Перегінського району.

14. Ой, кувала зазулина
В сорок другім році,
Не хиліться галичани
В німецькому боці!
Бо у німця тільки віри,
Як на бистрій воді піни,
Куди німець лиш не піде,
То лишає голі стіни.

с. Луги

²⁾ тя — тебе.

³⁾ ми — мені.

- 15.* Ой, кувала зазулина
На високій груши,
Нема в мадяра порядку,
Лиш кусають вуши.

с. Луги
р-н Рожнітівський

16. Ой, пішов хлоп на Поділля,
Працював там три неділі,
Заробив собі тлумак, —
Забрав це усе німак.

Ой сину, ти мій сину,
Німак відібрав торбину,
Шурнув мене в самий кут,
Й каже: солонина „гут“.

З уст Олега Гарбуза,
Глиняни, Львівська обл.

17. Як з Ходорова до Львова
Усі поїзди стояли,
То краялось серденько,
Як масло відбирали,
То краялось серденько,
Не втихло на хвилину,
А німаки з-під лавки
Тягнули солонину.

буракова

Прощай, моя самогонко,
Самогонко буракова,
З чим же я тепер приїду
На базар до Львова?

Прощай же ти, моє м'ясо,
Волове і теляче,
А ще за тобою, м'ясо,
Цілий Львів плаче.

А той товстий куций німець,
Він то мене добре знає,
Він то мою солонину
Смачненько заїдає...

Він то смачно заїдає,
Самогонку попиває,
А тепер уже він каже,
Що він мене не знає.

Глиняни, Львівська обл.
З уст Олега Гарбуза
зап. 21. XII. 1944 р.

Варіант цієї пісні на
туж саму мелодію спі-
вають в с. Долпотів
р-н Калущ: «Як з Бе-
режан до Львова».

18. Гей гу! Гей га!

Таке то в нас життя
Корови вже не маєм,
Осталася коза.

І кульчика не треба,
Корови вже нема.

Корови вже не маєм,
Осталася коза.

Гей гу! Гей га!

Осталася коза.

Гей гу! Гей га!
Таке то в нас життя.
А з тою фойдойчеркою
Нігде не пропадеш,
Куда лише не підеш,
Молока ся нап'єш.
Куда лише не підеш,
Молока ся нап'єш.
Гей гу! Гей га!
Нігде не пропадеш.

Гей гу! Гей га!
Тягни, моя стара!
Нашийники готові,
Тягни моя стара!
Підеш до Лігеншафту
Під ель еф нумер два,
Дістанеш кільо цукру
Й по морді разів два,
Гей гу! Гей га!
{ По морді разів два.

с. Перегіньсько

19. На Вкраїні біда чорна: чумай, чумай да
(2 р.)
В кожній хаті мелять жорна, тра ля ля ля
Крутять жорна вправо, вліво, чумай... (2 р.)
Що б їстися не хотіло, тра ля...
А ті жорна, що мололи, чумай... (2 р.)
Гестаповці покололи. тра ля...

Ходить Гітлер над рікою, чумай... (2 р.)

Носить жорна під пахою, тра ля...

Ходить Гітлер по діброві, чумай... (2 р.)

Забирає всі корови. тра ля...

Ходить Гітлер по долині, чумай... (2 р.)

Забирає кури, свині, тра ля...

Ти Гітлеру, ти жебраку, чумай... (2 р.)

Поцілуй мя міцно ... тра ля...

с. Струтинь

Золочівського р-ну,

Львівської обл.

20. Пише ляндвірт до Гітлера,

Да до Гітлера, да гей.

Мелять жорна як холера,

Да як холера, да гей —

Приспів:

Приказ острий — жорна здай.

Там плачуть малі діти,

Там жорнують дві кобіти,

Крутять жорна вправо, вліво,

Що б їстися не хтіло, да гей.

Гітлер йому відписує,

Да відписує, да гей,

Що він жорна сконфіскує,

Да сконфіскує, да гей.

Приспів:

Приказ острий жорна здай...

Поліція ся довідала,
Да довідала, да гей,
Лиш самогон попивала,
Да попивала, да гей.

Приспів:

Приказ острый жорна здай...

Зап. в с. Боднарів
Калушський р-н.

Німці, намагаючись зовсім пограбувати села, не те що не дозволяли молоти збіжжя в млинах, але й видали наказ конфіскувати жорна. Селяни все ж таки потайком мололи збіжжя та насміхались з грабіжників. А коли поліція вислідилася, часто-густо вдалось перекупити їх самогонкою.

21. Гей гу! Що за рух,
У сусіда є?
Жорна меле як холера, (2)
Тут гестапо йде...

Отворивши двері кат
Каже: жорна треба здать!
Газда й чорта не поїме (2)
Дальше меле муку й тре.

Гей гу! що за рух.
У сусіда є?
Жорна меле як холера (2)
А гестапо діда б'є.

Дід в гестапа аж проситься,
А гестапо — й нехриститься
Жорна меле, дід кричить, (2)
Як у колесі пищить.

Гей гу! що за рух
У сусіда є?
Жорна меле як холера, (2)
А гестапо їх бере.

Почав пальцем доторкатся
І до каміння спираться,
Як ті жорна заведе, (2)
Всіх п'ять пальців йому рве.

Гей гу! що за рух
У сусіда є?
Жорна дадуть до Гітлера, (2)
З п'ятох пальців мука йде.

Ой біда, подумав дід,
Вже не буду печи хліб,
Жорна дадуть до Гітлера, (2)
В муці пальці, як холера.

Гей гу! що за рух
У сусіда є?
Беруть жорна й разом діда, (2)
Ще й питають: пальці де?

Березень 1943 р.
З уст Івана Гнатюка.
с. Пійло, р-н. Калущ.

22. Ой, та чорна хмара
Впала на Вкраїну,
Приїхала німка
До Львова з Берліна.

Приїхала німка,
Стала газдувати,
Тай собі і своєму псові
Стала догаджати.

Псові смажить котлет
Тай ще і вепровий,
А нашим дівчатам
Лупа з бараболі.

Ой, та наша німка
Славна господиня —
Вивезла наш цукор ✓
Просто до Берліна.

Вивезла весь цукор, ✓
Ще й наш хліб і сало,
Б'є Катрусю й Ганку,
Всього їй замало.

Ой, чи чули, люди,
Веселу новину?
— Вже і сама німка
Їде до Берліну!

— Дай же тобі боже
Щасливу годину,
Щоб не повернула
На нашу Вкраїну!

Щоб не повернула,
Щоб там позістала,
Щоб найтяжча бомба
Тебе там спіткала!

Всім вам, німцям, бомби,
Остання година, —
Тоді буде вільна
Наша Україна!

Співали дівчата-робіт-
ниці в липні 1943 р.
підчас праці в кухні
німецького ресторану
у Львові. Зап. з уст
З. Білянської. (На ме-
лодію коляди: «У Виф-
леємі»).

III. НАРОДНА ПОМСТА.

- 1.* Не тепер, не тепер
По гриби ходити,
Буде німець, буде мадяр,
Нами буде битий.
Половину уже битий,
Половину буде,
Ще за вивіз в Німеччину
Не забули люди.
Не забули й не забудуть
Від нині до смерти,
Хотять йому помститися,
Хоч прийшлося б вмерти.

с. Довге
Станіславська обл.

- 2.* Я би співав цілий день
Та й ціленьку нічку,
Як бим учув, що складають
Гітлеру на свічку.

с. Перегінсько

- 3.* Ой, куди я повандрую,
Не знаю, не знаю,
Чекай, чекай, мадярино,
Бо тя порубаю,

тисба
Бо ті голову зрубаю,
У мундур сі вберу,
І всіх таких, як ти, собак
Із ліса вижену.

с. Ясінь

4.* Ой, не бійся мадярино,
Не бійся, не бійся,
А я тебе заховаю
На той світ — і смійся.

с. Ясінь

5.* Ой, казали німці грубі,
Казали, казали,
Що вни б мені молодому
Кучерики втяли ¹⁾
А я довго сі не радив,
Бо я мав кривулю,
Перейшов їх раз на мості —
Дав кождому кулю.

с. Перегінсько

6.* Ой, соколе, не йди в поле,
Буду тя просити,
Бо там німці салашують, —
Будуть тебе бити.
Ой не боюсь, моя мамко,
Я німака того,
Скоро сонце зійде з сходу —
Не буде й одного.

с. Решняте.

¹⁾ взяли б до війська.

IV. РОЗГРОМ НІМЦІВ.

розгрома

1. | Казав старий чоловік,
Що чув від пророка,
Що смерть усім гітлерівцям
Сорок п'ятого рока.

с. Перегінсько.
З уст Кузя Осипа
23. XI. 1944 р.

- 2.* | Наварили німці пива,
Наварили м'яти.
Зате пішли на хоробу —
Не будуть гуляти.

с. Явірник.

- 3.* | Ой, із гори на долину,
Лісом по поляні,
Полягали чогось німці —
Може вони п'яні.
Ой, не п'яні, а убиті,
Бо то їм так треба —
Нехай не йдуть на Україну
Руйнувати села!

с. Луги
співали на весілля.

розгрома

- 4.* | Чи то буря, чи то грім
В лісі загуділо?
Ні, то наше товариство
На німця засіло.

Зібралися наші хлопці
Близько коло сорок,
І вдарили з скорострілів
В Великий вівторок.
Загорів ліс доокола
Тай до околиці,
Не бачити триста німцям
Вже свої столиці!

с. Перегінсько
З уст Кузя Осипа
23. XI. 1944 р.
Співав разом з товари-
шами.

Б.* Чи то вітер, чи то буря,
Гремить, завиває?
Ні, то німець з України
У свій край тікає.
Та дарма їм утікати
Хоч в свою державу,
Бо і там ми їм покажем
Червоненьку фану!

с. Пійло, р-н Калущ.
З уст Комар Ольги —
23 р. червень 1944 р.

Б.* Ой, на горі чорні хмари,
А в долині води,
Німаками загачені
Від Сяну до Волги.

Зап. в с. Перегінсько
з уст Кузя Йосипа.

7. Ой у Берліні, ой у Берліні, весело живеться
Небо і земля, небо і земля, від гуку трясеться
Англіїці літають,
Бомби скидають,
Місто розбивають,
З землею рівняють,
Чудо, чудо витворяють.

с. Струтинь, Золоч. р-н
Львівська обл. Співач
Яблонська Марія.
зап. 27. I. 1945 р.
(Під мелодію коляди
«Небо і земля».

8. Їде німець в самолєті,
Стріля людей по охоті,
Їде німець на машині,
Везе краденії свині.
Їде німець на коні,
Везе кури ще й в крові.

Їде німець по дорозі,
Грабоване везе в возі.
Ой, німчуро ти проклятий,
Ти споганив край багатий,
Ти людей в ярмі держав,
Світом панувать бажав.
Не діждеш ти, сучий сину,
Б'ють тебе совети в спину,
Утікаєш, вражий сину?
Поб'ють тебе і в Берліні!
Довго будеш пам'ятать,
Як з советом воювать!

Німець плаче, молить бога,
Як пожити ще хоч трохи,
А в совітів пісню чути,
Перемога мусить бути!

с. Ляшки Муровані
Львівська обл.

9. Їздить Іван за хмарами,
Світить собі ракетами,
Їздить Іван в самолёті —
Німець пріє в сьомім поті —

І накидав цілу сер'ю
Розбив німцям артилерію
І накидав цілу к~~о~~пу
Поцілуйте Йвана в... *плече*

м. Глиняни, Львівська
обл., від О. Гарбуза,
зап. 21. XII. 1944 р.

10. За горами ковпаківці,
А від них тікають німці.
Від Уралу до Дунаю
Вільно народи співають.

З уст Олексі Дутки —
лісоруба, с. Майдан
10. X. 1944 р.

- 11.* Як тікали німці з Бойків,
В Дунаї купались,
Щоби більше у Карпати
Уже не вертались.

Тікав німець через гори
Темненької ночі
Зашпотався у каміня —
Вибив собі очі.

с. Небилів — записав
від В. Грицика, що сп
вав коло школи дітя
в 1944 році.

12.* Ой, на горі сніги впали, —
Москаль сі не журить,
Він так німця проганяє,
Аж сі порох курить.

с. Ясінь

сиріш

V. КОВПАК.

То не орел, то не сизий
По степу гуляє,
То армія Ковпака
Німців розганяє.
Ой, гуляли німаки,
Кров трудящу ссали,
Нарід бідний України
В кайдани кували.
Ой, плакала Верховина
Гіркими сльозами,
Доки брати - ковпаківці
Руку нам подали.
Честь вам, бійці - ковпаківці,
Що нас визволяли,
Честь тим бійцям, що за нарід
Голови поклали!

с. Довге, Перегінського
р-ну, жовтень 1943 р.
від І. Янко.

2. Ой, на горі чорні хмари
Вітер розганяє,
Зібрав Ковпак полк завзятих
У бій вирушає.
Крикнув Ковпак — Гей за мною,
Гей за мною всі рушай!
Підем битися за волю,
За Росію вільний край!
Розступись, ворожа сило,
Ой, земля гуде!
Славний Ковпак — ковпаківців
Армію веде!
Б'є Ковпак, кладе, рубає,
У запіллю німаків,
Із неволі визволяє
Українців бідняків.
З ним злилися наші мислі,
Як із морем ріки,
З ним ніхто нас не розлучить
Від тепер на віки!

Записано в с. Небид
осінь 1943 р. від Ва
лини Зінич.

3.* Гей, то слово Ковпака
Сповнилось по світі:
„Що ми коні у Дунаї
Будемо поїти“.
Гей, вже знамена червоні
В Мадярщині мають

І кіннотчики в Дунаї
Коні напувають.

с. Луги
Записано від лісоруба
М. Н. в січні 1945 р.

4. * Вітер віє - повіває
Із теплого краю,
Ой, чи є ще яка воля?
Я собі співаю.

У мадярів нема, нема,
А у німців тоже,
Ой, чи є ще яка воля,
Милостивий боже!

Пригадав я собі волю
В червоноармійців,
То аж серце забилося —
Чи я того діжду?

Дні і ночі все минали,
А я у лісочку —
Прийшли, прийшли ковпаківці,
Подали ручочку.

Записано в с. Луги

5. Коло річки, коло броду
Набирали дівки воду,

набирали.

Там у гаю під горою
Побачили в однострою

молодців,

Побачили й заплакали
Бо своїх вони пізнали

ковпаків.

Гей ви братці, ви молодці,
Може дати вам водиці

студеної?

Ковпаківці відповіли:
„Здрастуй, дівки українки,

ви хороші!“

Й продиралися все дальше
На вороже плем'я враже

та на німців.

А позаді йшла підвода
Й зупинилась коло брода

напувати,

Своїх коней напувати,
— Що в вас дівушки чувати,

ви скажіть?

— В нас нового то є много —

З радості не мож сказати,

підождіть!

Записано в листопаді
1943 р. від Михайла
Гринів — с. Долпатів.

pag. 10. Arch.

6.* Ох, як гарно сяє сонце
До хати в віконце.
Хата рада, що без ката
Запрошує брата.

Запрошує ковпаківців,
Що її звільнили,
Що у бою з ворогами
Її не спалили.

Записано в с. Луги
Рожнітівського р-ну.

7.* Де не глянеш — ковпаківці
Поле укривають,
Йдуть на ворога завзято,
Ще й собі співають.

м. роги
Йде Ковпак без упину,
Німців підтинає,
Своїх братів із неволі
Уже визволяє.

Ой, розцвівся сад зелений,
Гілля зеленіє,
Золотяться поля, лани, —
В німців серце мліє.

с. Сливки, Перегінсько-
го р-ну. Співав дівочий
хор «Вівчар» під кер.
Олеси Кузич. 2. X. 1944.

VI. ВИЗВОЛЕННЯ.

1.* Ой, кувала зазулина,
Тай буде кувати.
Німеччині на Україні
Ніяк панувати.

Вже не будуть вражі німці
Із нас шкуру драти,
Тай не будуть мозолями ¹⁾
Нашими гуляти!

Прийшла влада народная,
Зацвіла калина ²⁾,
Народилось нове життя,
Мов мила дитина.

¹⁾ здобутками праці мозолистих рук.

²⁾ символ України.

2. Минулася фойдойчерка
Пропала біда,
Нас з неволі визволила
Армія труда.

Записано в с. Ясінь,
Перегінського р-ну.
Співав разом з іншими
селянами Петро Яси-
нець 15. VIII. 1944 р.

3. Ой, кувала зазуленька
В зелененькім гаю,
Послухайте добрі люди —
Щось вам заспіваю:
Сеї ночі ізі сходу
Ясність засіяла,
Та до мене зазуленька
Стиха промовляла.
Ой, лети ти зазулино,
Понад гірські села
Та скажи новину людям —
Вкраїна звільнена!
Ой, то оте світло —
Кремлівська зоря,
Що правдою світить
Що ночі, що дня!

Співають в с. Лугах,
Рожнітівського р-ну.
Зап. від. Василя К.
у вересні 1944 р.

рап. визв.

- 4.* Гей, затруби ти, трембіто,
По цілому світу,
Що ми збулись панів-німців,
Та їхнього гніту
Та сповісти, ти, трембіто,
Широкі простори,
Що розквітли вже на волі
Наші рідні гори,
Що розквітли вже на волі
Наші рідні гори.
І побачили всі бойки
Червоні прапори.

с. Луги — Рожнітів-
ський р-н. Записано від
Василя К. у вересні
1944 р.

- 5.* Ой, кувала зазулина
На кованій блясі,
Веселяться наші бойки:
Ідуть брати наші.
Ідуть брати ізсі сходу,
Гармати іграють!
З України вороженьків
Усіх проганяють!

визв. рап.

с. Решняте

6. Ми бачили світ зорі
І вірили — настане час —
Червона Армія знов прийде
І визволить знов нас!

✓ І день за днем минає,
Вже лютий кат пропав,
Бо батько рідний Сталін
Всім руку нам подав!

с. Решняте

7. Високії гори,
Високі Карпати,
Ой, то тяжко було німцям
Та вас покидати.
Ой, вас покидати
І зброю лишати
Та за тихий синій Дунай
Голо утікати.
Високії гори,
Високі Карпати,
Знову по вас буде тепер
Рідний брат гуляти.
Ой, ви вже звільнені,
Немає вже німця,
Вас звільнили брати наші —
Червоноармійці.

с. Ясень

8.* Ой, чого ти моя мила
Сумуєш, сумуєш,
Та хіба ти коломийки
Не чуєш, не чуєш?
Ой я чую, мій миленький,
Та я чую, чую,
Через тую коломийку

Вдома не ночую.
Бо як була радянщина,
То я краще чула,
А за тої Німеччини,
Усе я забула.
Бодай тота Німеччина
У вогні згоріла,
Прийшла Армія Червона —
Я світа уздріла!

с. Рожнітів

9. До Армії ми вступаєм
І на німця всі рушаєм,
Що б і Кути не минути,
До Берліна повернути,
До Берліна повернути,
Всі права собі здобути,
Всіх сестер, братів забрати,
Всі народи визволяти.

визв. нр.

с. Луги

- 10.* Ой, брате мій, каже, брате —
Час до зброї братись,
Іти у бій на ворога,
Край свій захищати!

Записано від Осипа
Кузя 23. XI. 1944 р.
с. Перегінсько.

11.* Гей, ви, хлопці галичани,
До зброї, до зброї.
Бо нас взяли й визволили
Червоні герої.
Бо нас взяли й визволяли
З німецької скрині.
Я би хотів, щоб шляк трафив
Гітлера ще й нині!

с. Луги

12. Далеко на захід,
Ой, там за Дунаєм,
Там є також українці,
А ми їх не знаєм.
Аж сьогодні ми пізнали
Що є українці,
Бо нас кличуть визволяти
Червоноармійці.

с. Луги

VII. НОВЕ ЖИТТЯ.

заб. негем.

- 1.* Світить місяць над горою,
Гора золотиться,
З нами рідний батько Сталін —
Добре нам живеться.

с. Луги

2. Ой, конику сивий,
Ой, конику сивий,
Неси мене у ті краї,
Де нарід щасливий.
А той край щасливий —
То союз народів
З батьком Сталіном великим —
Він нас освободив!

с. Явірник

3. Ой, ти ясна зоре,
Сіяй на все поле,
Сіяй ясно, сіяй красно,
Де дівчина оре.

Де дівчина оре поле
Тай собі співає,
Що не волом, а трактором, —
Трактор землю крає.

с. Луги

4.* Ой, кувала зазулина
Тай коло мочила,
Була панщина тяжкая
Та вже ся скінчила,
Скінчилася, добрі люди,
Тай вже не вернеться,
Бо вже поле трактор оре,
Плугатор сміється.

с. Решняте

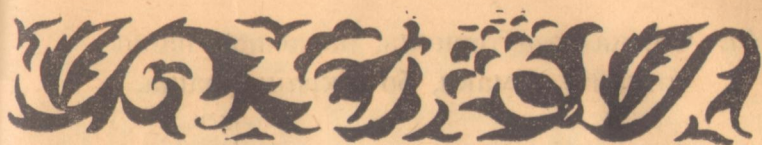
5. Коло броду брала воду
Дівчина богацька.
Прилетіла ластівочка
И крикнула зненацька:
Досить, досить, дівчинонько,
Тобі богачити!
Прийшла Армія Червона
Треба йти робити!

с. Довге

6.* Було колись у нас поле,
Та пани забрали.
Були колись у нас воли,
Та тато продали.

Мене взяли, оженили,
Та на пустій хаті
І сказали: „Тепер сину,
Пічни газдувати“.
Що робити, що чинити,
Звідки хліба взяти?
Наняв я ся у паниска
Гонти виробляти.
Сижу в лісі, тешу, стружу,
А жінка складає,
О голоді, о холоді,
Аж ся серце крас.
Ой, погана то робота,
У пана служити,
Ой, боже мій милостивий
Як на світі жити?
І знайшлися добрі люди,
Мудру раду дали,
Грошей мені позичили,
Їхати казали —
У далеку СРСР,
Там пана немає.
Там затопиш свою біду —
Трактор землю крас.

с. Ясень

VIII. ПРИКАЗКИ Й ОПОВІДАННЯ.

1. В Німеччині добре жити — нема що їсти, ані пити.
2. Ой, кувала зазулина у лузі, у лузі, — присягаю, що не буду з німцями в союзі.
3. В Німеччині ні корови, ні свині, — лише Гітлер на стіні.
4. Казав німець за Європу, як би він не йшов до Сходу, а до Сходу пішов — шибеницю собі знайшов.
5. Що німці казали — то хлопи задом слухали.
6. Слово Гітлера — сльози людей.
7. Усе твоє Гітлер піймав, ще й останню корову брав.
8. Німецька воля, як у тюрмі неволя.
9. Як був німак, боявся і дівчак.
10. Всі фойдойчери — гітлерівські холери.
11. Німецька правда, що сироті кривда.
12. Німець не знає, що бідний не снідає.
13. Їе вір, що німець плете, — хай докаже ділом те.
14. Гес казав, гестап гуляв, нарід у ярмі стогнав.
15. За німців парада — на людей облава.
16. Фойдойчер і пан — то собі брат.

17. Ой, на горі тернина, на долині паша —
Утікайте німаки, бо Вкраїна наша.

с. Луги,
с. Довге,
с. Рожнітів,
с. Перегінсько.

18. За Червону Армію дбатимеш, то і землю
завжди матимеш.

Від Бедрила Андрія
с. Бартатів.
Городокського р-ну,
Львівської обл.

19. „Бідаки в німців так заробляли:
Продавали свою працю —
Гроші німці брали“.

20. За рідну батьківщину будеш битись до за-
гину.

грудень 1944 р.
с. Камінь,
селянин
Михасів Василь.

21. У німця рік, як у дома вік,
У німця хвилина, як дома днина.

жовтень 1944 р.
з уст О. Синьків
с. Пасіч.

22. Якби Ковпак не явився, то би німець не всту-
пився.

говорив старий селянин
Мацевич Микола, якого
за це німці розстріляли
в грудні 1943 р.
с. Перегінсько.

23. Ой гоп, гопака — я не люблю німака.

с. Решняте

ПРО РЕТЕЛЬНОГО СТАРОСТУ. ~~Сторінка~~

Прийшло до нашого старости п'ятеро червоних партизанів. „Здрастуй — кажуть, — пане старосто, діставай нам п'ять гестапівських мундирів“. — Труситься староста: „Де я вам візьму?“ „А де хочеш“. Але завтра в 6 годин вечора прийдемо по них, — і зникли як не було.

Староста побіг за поліцією, викликав гестапо.

Прийшли на завтра партизани, ввійшли у хату, а там вісімнадцять гестапівців.

— „Генде гох!“ — кричать. Забрали партизанів, вивели на двір. А старший партизан питає.

— А дозвольте, гери, запитати вас: Стріляти нас будете, чи вішати?

— А німці питають: А що хіба? — А той знову:

— А як би ми вас мали судити, що би вам зробити треба?

Німці кричать: — Руки в вас короткі...

Старший партизан спокійненько так каже: — А ми зараз побачимо, в кого які руки, а головніше, в кого яка голова: чи дурна, чи мудра. — Та як свисне!

Глянули німці, а навколо партизанів видимо — не видимо.

А що, — питають, — хто кого?

Познімали з гестапівців 18 мундирів, а з ними зробили що треба.

Старості розписку дали: — Дякуємо красенько. Ми просили п'ять мундирів, а ти нам 18 по-старався.

с. Судова Вишня,
Городокський р-н,
Львівська обл.
Від Є. Твардоня.

ГОСТІ ВІД КОВПАКА.

Пішла чутка по селах: „Партизани йдуть до нас, а веде їх Ковпак“.. Заметушилися німці, стали людей намовляти — ідуть, кажуть, грабіжники, вбивці. А селяни, хоч і думають — „де ж би шукати вже більших злодіїв, як ви“, — та все ж таки трохи їм страшно.

Аж ось одного вечора заїхали партизани до лісного Кашалуби. Привітали господаря з родиною, попросили дозволу заночувати. Дивляться люди, дивуються — і бачать — брехали німці, як завжди. Сіли партизани вечеряти, попросили Кашалубу позичити їм ножі і відельця. А у нього все старовинне, срібне.

На світанку знявся на ноги партизанський загін, щоб їхати далі. Але, як мали від'їжджати, зайшов один з партизанів до Кашалуби і каже: „Сідай, будь ласка, пане-товаришу, порахуй своє срібло“. І все до останнього повернув, чисте і в порядку. Подякував і зник.

Довго ще говорили люди про партизанів між собою. „І чемні ті партизани, і порядні, і нікого не образили, не забрали нічого, і вороги їх боються, а люди шанують“.

Скалат,
Тернопільська обл.
від Анни З...

„ХОРОБРІ“ ВОЯКИ.

Почув старий вїйт, що їдуть у село партизани. Що йому робити? Треба повідомити німецьку поліцію, а то йому біда буде. Телефонує німцям, а ті йому і кажуть:

— Тікай та хоронись де хочеш, як переїдуть партизани через село, тоді і подзвони нам.

Ввечері приїхали до нас у село партизани. Вродливі, стрункі, всі на конях, а коні під ними, як вогонь. У кожного автомат і гранати за поясом. Озброєні дуже. У декого в селі купили коней. Заплатили ретельно.

Приїхали і стали табором. Поділилися на три групи — одні спали, другі вартували, а треті як на маневрах — їздять на конях, скачуть через плоти — вправляються. Побули нічку, а ранком зникли, як би їх і не було. Навіть і сліду німцям не лишили.

— Гарні хлопці, — каже вїйт, і до німців не дзвонить.

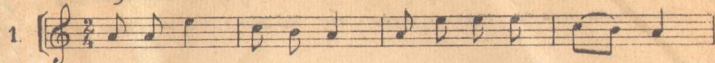
— Де там партизани? — дзвонять німці.

— Поїхали, — каже вїйт.

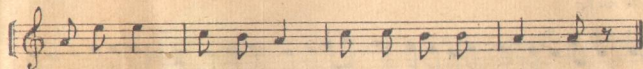
— А далеко заїхали? — почувся радісний голос. — Тоді ми їдемо до вас, з партизанами битися...

Записано від Євгенії
УСТИК, місто Яворів,
Львівської області.

Allegretto

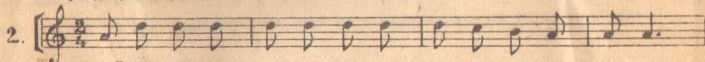

Ка-зав пан, я не дам, а хлоп до-га - дав - ся,

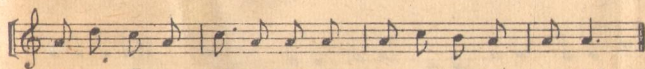

У-тік пан, як туман, хло-пугрунт д - став - ся

Andantino

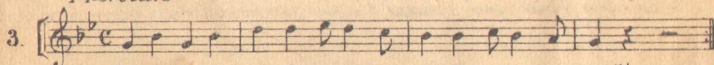

Зійшла правда, ста-ло віль-но, сонце за-сі - я - ло,

я-не бу-ло панське ли-хо у-се повті - ка-ло

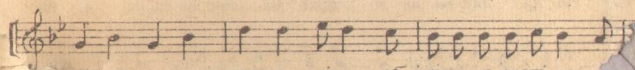
Marziale

Тише лядвирт до Гітле-ра да до Гітле-ра да гей!
Жорна мелють як хо-ле-ра да як хо-ле-ра да гей!

Показ гострий, „жорна здай!“ Там плачуть малі діти там жорнують дві ко-бі-ти,

Крутять жорна вправо, вліво, щоб істись не схоті-ло

Andantino

Ко-ло річ-ки ко-ло бро-ду, наби-ра-ли дівч

Andantino

Ой, та чорна кмара впала на Вкраї-ну, приї-кала німка до Львова з Берлі-ну.

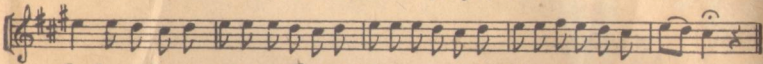

Приї-кала нім-ка стала газдува-ти, тай собі і по-ві стала догари-ти.

Moderato

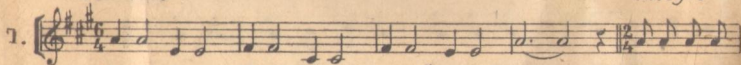
Ой у Берлі-ні, ой у Берлі-ні ве-се-ло жи-вється. Англіїці лі-тають,
Не-бо і земля, небо і земля, від гу-ну тря-сється.

бомби схи-дають, хто розбивають, з землею рівняють, Чудо, чудо витво-ря-ють

Andantino

Allegro

На Вкраї-ні бі-да чорна, чумай чумай да, На Вкраї-ні

бі-да чорна, чумай чумай чумайда, В кожній хаті мелють жорна траля-ля ля-ля!

Marziale

1. Гей гу! гей га! Та-ке то в нас життя: Ко-рови вже не ма-єм, о-

2. Гей гу! гей га! Та-ке то в нас життя. А з тою фомдончемою ні-

Гей гу! гей га! Тяг-ни мо-я стара! Нашини-ки го-то-ві, тяг-

— Де там

— Поїхали,

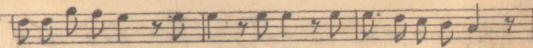
— А далеко :

лос. — Тоді м.

битися...

І кульчи-ка не тре-ба, ко-рови вже не-ма! Ко-
Ку, да ли-ше не пі-деш мо-ло-ка ся на-п'єш, Ку-
пі-деш до лі-геншафту під ел еф номер два, Ді

лася коза, Гей гу! гей га! о-ста-лася ко-за!
ка ся нап'єш, Гей гу! гей га! нігде не пропадеш!
юди разів два, Гей гу! гей га! й по морді разів два

U55
U56

11811(22)20 - merom
2/ 32B9
22/2
22/2